

Naujienu Antroji Dalis

NR. 568

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVII METAI

KRYŽIŲ KALNAS ŠIAULIŲ APSKRITYJE

JUOZAS SMOTELIS

LEGENDOS APIE ŽEMAIČIŲ KALVARIJĄ

Vargiai rastume bent vieną žemaitį, gimusį ir augusį savoje tėvynėje, kuris nežinotų žemaičių Kalvarijos, nebūtų bent kartą jos aplankęs, jos "kalnus" vaikščiojęs ir visuotinius atlaidus pelnęs. Tai nepaprastai garsi vieta. Ji garsi ne tik stebuklais, bet ir legendomis (liaudies padavimais), kurios susidarė Kalvarijos istorijos eigoje. Tosios legendos, nors istorikų neužrašytos, priduoda istorijai gražų atspalvį.

Bet ir tos legendos pamažu nyksta. Senieji pasakotojai miršta, o jaunieji dėmesio į pasakas nekreipia. Šiuo rašiniu aš šį bandysiu atkurti nors tas legendas, kurias savo jaunystėje girdėjau, kurias dar atsimenu, bet užrašytų bei atspausdintų nemačiau.

Jau greit bus 65 metai, kaip pirmą kartą Kalvarijoje buvau, pirmą visuotinį atleidimą pelniau, bet iš ten išsinešti išpūdžiai tebėra taip aiškūs, tarytum tai įvyko prieš keletą dienų. Mačiau kiek vilčių bei maldavimų žmonės tenai sudeda, kiek atodūsių į dangų siunčia, kiek ašarų bei prakaito išlieja, o kai kurie ir savo krauju "kalnus" (kryžiaus kelius) aplaisto.

Ir ko ten nemaldaujama?!

Bevaikės moterėlės maldauja vaikų — nors vieno ar dviejų; daug vaikų turinčios prašo apsaugoti nuo dar didesnio skaičiaus; ligoniai maldauja sveikatos; didieji griešninkai — pasigailėjimo ir, laikui atėjus, geresnės vietos danguje; nelaimingieji geresnio pasisekimo prašo; vagys maldauja sėkmės; apvogtieji — kad Dievas padėtų vagį pagauti. Negi čia visas intencijas suminėsi,

— jų yra tūkstančiai, dešimtis tūkstančių.

Ir žmonių dešimtimis tūkstančių sueina, suvažiuoja. Jie iš įvairių Lietuvos ir Latvijos vietų; šneka įvairiomis tarmėmis, bet visi tikisi pelnyti. Daugumas nori pelnyti visuotinius atlaidus, mažuma — pinigėlių. Neperdėjus galima sakyti, kad visi atsigabena didokas nuodėmių naštas ir tikisi tas nuodėmes palaidoti Kalvarijos "kalnuose". Ir palaidoja.

Juk negalima netikėti popiežių Urbonu VII, kuris suteikė visuotinių atlaidų galią Kalvarijos kalnams. Ne bet kuriuo laiku, o tik "Didžiosios Kalvarijos" metu, t. y. tarp liepos mėn. pirmos ir dvyliktos. Vadinasi, ateina žmogus su nuodėmių našta, apeina "kalnus" ir grįžta su nekaltybės jupele, kaip kūdikis tuojau po krikšto.

Tai yra didžiausios apimties stebuklas!

Bet ateina dar ir tokių, kuriems tų malonių bei stebuklų negana! Tai yra daugiausia moterys. Jos nori kažko daugiau. Ir jos vaikščioja "kalnus" keliais! Jos pradeda su pirmomis rytmečio žaromis ir baigia vakare su paskutiniosiomis. Kiekviena tokia maldininkė nešasi kukštarelę, — visą savo kelionės turtelį ir, kai nusilpsta, sugraūžia duonos gabalėlį, atsigeria vandens ir šliaužia pirmyn, pirmyn... Dažnai jų šliaužiamasis takas palieka kraujo žymes, bet jos šliaužia iki galo. Jas gaubia išvietės tvaikas ir seka spiečiai musių. Ir niekas jų nepertaria, niekas joms netrukdo.

Ir kiek nuodėmių Kalvarijai (Tęsinsys 2 pusl.)

Dienų Skeveldros

Daina — mūs gyvasties rodyklė

I.

Man menasi - skardenasi vaizdai iš atokusių Vilniaus krašto pašalėlių, ir taipgi dienų, didžiai mielų, bet, deja, nebegrįžtamai nuvinguriavusių su laiko tekme. Girių, pelkių ir vargo užgožtame kaimeliūkštyje žmonės paliko rugiapiūtę pusėj piauťuvo siūtis, ir dar toli iki vakaro gaisų. Sakyk, lyg šventė, staiga atsiminta. Ir atvykėliai — ne kokie prašalainys, bet, dievažin, ta pati gentis, giminė. Ak, sakytumėi, pagaliau susilaukė - susiuostė saviškiai savųjų!

Iš ryto (po ligi aušros prasiškieminėtos ir prisidainuotos nakties) kaimas, tepalikės ligonis patale ir piemenis su banda, būriu į kopytėlę, tą-aną, kur palei smengantių smiltelių vieškelį. Užtvindė žmonės vidų, sustojo visas kapinaitės ir užkapinį dirvonėlį. Ir tada, gali tarti, lyg kartu su visum dangum ir su saulės įplieksta žemie, išsivertė giesmė kaip gilmi versmė: "Šventas Dieve, šventas..."

Sunku, ir tai vieniems ir kitiems, sunku ir gailu buvo skirtis. "Pabūkit...", o reikėjo kone ristele tolyn, nesgi gana platus ir visur lūkuriojantis Vilniaus kraštas.

Pyko ir niršo okupantas. Ir buvo ko! Daina ir gyvas žodis, padrūtenantis ir paramenantis, veikė kaimo bendruomenę. Veikė ir studentus bei moksleivius, nesgi juto reikalą gyventi ir dirbti, nesgi buvo viena-viena siela, kaip ir viena tėvų proseinių žemelė šventoji.

Leiskite dar vieną vaizdą atkurti ir pridurti. Oficialioji lenkų statistika tarė Vilniuje, be mokslus einančio jaunimo ir poros dešimčių "Kauno Lietuvos agitatorių", jokių kitų lietuvių miestelėnų seniai nebėsa. O čia, pvz. katedra bazilika. Gegužės pavakarys. Nuo Neries vėsa, taip svaiginančiai žydinčiomis ievomis ir alyvomis persunkta. Pamaldos. Giesmė tarp kolonų prieblandos. Kas tos moterėlės, kurių daugumas su skarelėmis. Kas vyrų, delnuos kepurės sugniaužę? Kai po viskam susilieja su praeivių minia. Ir dingsta? Kur ten tau! Lygut tas vieškelis tarp kalniūkščių, čia dingsta, čia vėl viršukalnė pasistiepęs žvelgia, ir taip iki melsvų šilų, kurie akiratį užskleidžia. Kai koks subuvimas po atviru dangum. Kai procesija į Kalvarijas ir pavakariui daina šliautuos išsintis. Kažkas lydėjo, kažkas sekė lyg širdies pulsą, kažkas nežinomai džiaugėsi ir

kartu gyveno:

Ak, tie k-a-ž-k-a-s užtvino Vilniaus gatves, kai vėjuotą ir paliūtinę atmintinojo 1939 metų spalio dieną grindinys su dundo po Lietuvos karių žingsniais ir žirgų kanopomis. Jie, tie nežinomieji, mojo kepurėmis ir šaukė valio. Kas ilgus metus slypėjo pašamonėj, štai, išsiveržė galingu džiaugsmo srautu. Tėvai, o kitų — seneliai, paliko jiems pagarbos mažą suprantamai kalbą, bet širdį guodžiančiai dainai.

Dainos kelias, galima išdrįsti teigti, dažnai, ypač istorijos posūkiuos ir sanvartose, yra pačios tautos išeitais kelias. Daugiur daina pasiliko-lyg padaboti - pabudėti, kai kalba apnyko ir išseko, kartoms bemirštant ir slavų bangoms vis atšiauriau užplūstant. Brėslauja, Varpuva, Kozyonys, Smurgainys, Lyda, Ežeronys, Augustavas ir kiti vietovardžiai ir — dainos pėdsakai tyliai pamažu dažnam užsienių mokslininkui buvo didelė istorinė tiesa.

2.

Laukai ir laikai, anot tos liaudies dainos, niauksėsi - miglojo, ir patulžo širdis nuo visokių skriaudų ir vargo, to kieta ir juodo, kaip pelkynuos gruodo, — iš išsivertė - išsivertė tėvynainiai po balažin kokius svetimus kraštus. Dingos, duonos ir krūtinės kvapo beieškant.

Kągi - ką nešėsi ing pasaulį platųjį? Ne aukso luitą, nesgi apie jį tik pasakose girdėjo. Ne žalio vario - deimantėlio brangujį kraitelį, kaip lauknešėlį, kaip palikimą išsinešė ilgesį, nerimą ir — dainą, draugą pirmutinį ir ligi kapo duobės išlikinį!

Kai žvelgiu į savo vieną iš buto langų, žvilgsnis atsiremia į pušim ir tujomis pridengtą pakriūtę. Nuo 19 a. baigos ten atgulė amžinojo atilsio jau kone pusė senosios emigracijos. Vieną tėvynininką palydėjau tarp lijudros ir — drumstų minčių. Ilgus metus išbuvo Kremliaus bendrakeleivis. Tokia jo gaunama spauda. Toks jo žodis. Ir daina, ar tikėsite, palengvėli jame žmogų budino, ir pažadino. Įsiklausydavo kaip žado netekęs. Stebėdavau, kaip veidas, vėtrų ir vargo - rūpestėlių anglių šachtose ir kituos sunkiuos darbuos įrašytas, įgauna kažkokio džiaugsmo ir pusiausvyros. Kai choro repetitijos, ans neva su kitu reikalu (o buvo kelių organizacijų valdybose) prisigretina ir už- (Tęsinsys 2 pusl.)

ELENA M. AMBROSE

Šių metų gegužės 7 dieną, besodindama gėles ant savo sesers kapo, sukniubo ir nuo širdies smūgio mirė Elena Marija Ambroze (Ambrozevičienė), veikėjo Alekso Ambrose žmona. Artimesnieji jautė, kad ji buvo glaudi Alekso Ambrosės bendradarbė, bet tikrai labai mažas artimųjų skaičius žinojo, kad ji domisi ir seka lietuvių poeziją. Vargu ar buvo bent vienas jos nepastebėtas, neskaitytas ar nestudijuotas spausdintas lietuviškas eilėraštis. Ji paliko didelį poezijos rinkinį, daug periodikos iškarpu.

Dar mažesnis draugų skaičius žinojo, kad ji pati mėgsta rašinėti. Savo kūrinėlius, išmėtytus keliuose Amerikos laikraščiuose, ji pasirašinėdavo Eglutės slapyvardžiu. Jos eilėraščius amerikiečiai skaitydavo, jais gėrėjosi, bet niekas asmeniškai jos nepasveikino, jei neskaityti vieno kito redaktoriaus padėkos laiškučio.

Prieš pat mirtį, tikrovė tikrai kelioms dienoms prieš mirtį, ji parašė eilėraščių Lietuvių Tautinių Kapinių steigėjams pagerbti. Jis pirmą kartą spausdinamas kapinių 50 metų sukaktuviniam leidinyje. Čia spausdiname tą josios eilėraščių. Kartu spausdiname ir josios rankraščiuose rastą "Mirtis šaltoji, kai ateis", parašytą 1959 metais, bet poetės dar neskaitytą baigtu. Kartu spausdiname ir kitos poetės, Elena M. Ambrose gerai pažinusios, liūdesio žodžius.

MIRTIS ŠALTOJI, KAI ATEIS

Mirtis šaltoji, kai ateis,
I kitą medžiagą mane pakeis.
Atomai erdvėj pasiskleis
Ir skrajos dausų platybėj,
Kol gimsiu vėl kitoj būtybėj.

Bet aš nebūsiu tokia vėl,
Gal gimsiu žydinčioj gėlėj?
Gal lemta bus tau ją nuskint,
Bet neįstenksi tad manęs pažint.

GARBĖ TAUTINIŲ KAPINIŲ STEIGĖJAMS

Kur ažuolai tylūs mišlingai dūmoja:
Kur topoliai budi sargyboj sustoję;
Kur gaudžia galingai liūdnieji varpai;
Kur verkia velionio šeima ir draugai;

Kur gausūs paminklai byloja nutilę;
Kur eglės skarotos į dangų iškilę —
Ten kapinės laisvos giliosios rimties,
Ten ilsis lietuviai laisvosios minties;

Ten ilsis lietuviai kultūrą mylėję;
Už sąžinės laisvę kovoję, kentėję;
Kovoję už laisvę žmonijos visos,
Už būvį, už laisvę brangios Lietuvos.

Garbė jiems, kad drąsiai už tiesą kovojo,
Kad keršto, tamsiųjų jėgų nebijojo,
Kad siekė mums laimės erškėčių taku
Į šviesų rytojų laimingų laikų.

Kas metai čia renkas minia tūkstantinė
Pagerbti pirmūnų, kur taką mums skynė
Tarp mistinių dogmų, tarp burtų šventų...
Jie įsteigė rūmus laisvųjų kapų.

Jų darbu mes galim didžiuotis, gėrėtis,
Kad turim sau vietą po mirėliai ilsėtis
Nevaržomą Romos, toli nuo Maskvos,
Tarytum tai būt pašilėję Lietuvos.

Čia globia velionius žvaigždėta mėlynė,
Jiems skamba laisvoji giesmė gedulinė,
Nupinta iš posmų gražiausių, rimtų,
Pagerbti šviesuoliams be kultų keistų.

ELENA AMBROSE ATISISVEIKINANT

Lyg žvaigždės krinta nuo dangaus žemyn ir gėsta... Gedulo debesys aptemdo dienos šviesą, ir mirties vėjas sučiurpina širdį... Tai brangus žmogus palieka mus, kad daugiau nebegrįžtų... Tačiau prieš mus skaisčiausių gėlių žiedais tebešviečia takas, kuriuo nuėjo į amžinybę taurus, kilnios sielos asmuo...

Elena Ambrose buvo reto dvasinio skaidrumo moteris mūsų tarpe. Ji nesigodėjo medžiaginių lobių, o visą savo sielos alkį buvo nukreipusi į tikrąją šviesą — į gerų, rimtų knygų pasaulį. Tur būt, dabar sunkiai berastume kitą tokią, kuri būtų taip pamilusi savą lietuvišką knygą, spausdinto žodžio šviesą, kuri taip jautriai ir su meile skaitytų kiekvieną naują spaudinį. Jos nereikėjo raginti, kad imtų knygą į rankas, jai nereikėjo priminti pareigos lietuviybei. Ir ji skaitė ne taip sau, paviršutiniškai, o sąmoningai viską perprasdama, mintis ir vaizdus savo sielon sugerdama — taip lig amžiaus galo vis tobulėdama, vis naujų žmogaus proto ir vaizduotės turtų savin įsisemdama.

Kuklus buvo jos butas, be jokių tuštumo niekniekių. Bet lietuviškų knygų kiekis jos lentynose (o daugelis net po keletą kartų skaitytos!) nustebintų ir gal sugėdintų nevieną aukštamokslę inteligentę. Ir ji buvo kukli savo dvasiniu grožiu, nesipuikino prieš kitas. Ta širdinga meile savai knygai Elena yra kaip nemirštantis knygnešių įpėdinystės žiedas, lig šiol švietęs mūsų tarpe.

Vos keletą kartų teko drauge su ja pabūvoti, o aš šiandien liūdziau, lyg artimos giminės netekusi. Taip ji žavėjo savo sąmoningumu, dvasiniu budrumu, turtinga galvosena. Ką sakė, buvo žodžiai kupini įsitikinimo ir išminties. Jos veidas spindėjo vidujine gyvybe ir skaisčia dvasia. Tokių asmenybių pas mus reta, beveik nėra. Todėl Elena Ambrose yra ir liks nepamirštama.

P. J.

KNYGOS MĖNUO PAVERGTOJE LIETUVOJE

Pavergtoje Lietuvoje paskelbtas knygų platinimo mėnuo. Ta proga per radiją ir laikraščius pasigirta apie didžiulius spaudos laimėjimus.

Pranešta, kad 1960 m. pavergtoje Lietuvoje buvo išleista 2,206 knygų pavadinimai su tiražu 13,830,000. Ar jau toks didelis tiražas? Vidurkiu imant, vienai knygai tenka beveik 7 tūkstančiai egz.

Pasisakyta, kad dabar pradžios mokyklų skaičius net 35 kartus padidėjo. 1939 m. Lietuvoje pradžios mokyklų buvo 2,743 ir jose mokėsi 341,299 mokiniai. Tai yra tiek, kiek mokyklinio amžiaus vaikų būta, nes pradžios mokslas buvo privalomas ir visi mokyklinio amžiaus vaikai mokėsi. Jei dabar tiek daug pradžios mokyklų pristeigta, tai Lietuvoje turėtų būti daugiau gyventojų negu jų buvo nepriklausomybės metais be Vilniaus srities. Tačiau dabar ir su Vilniaus sritimi geru puse milijono gyventojų mažiau negu jų anksčiau buvo. Čia kažkoks nesuipratimas su tuo net 35 kartus pradžios mokyklų padidėjimu. Vidurinių mokyklų skaičius dabar menamai padidėjo 10

kartų, o tas mokyklas baigė 9 kartus daugiau jaunuolių negu komunistų vadinamaisiais buržuazijos metais. Tai ir studentų skaičius keliolika kartų yra padidėjęs. O aukštąjį mokslą baigusiu dabar esama net 6 kartus daugiau.

Prileiskime, kad taip yra. Tai prašosi išvada tokia, kad ir knygų skaitytojų ir jos leidinių bent 10 kartų turėjo padidėti. Deja, taip nėra. Knygų pavadinimų skaičius pakilo vos apie du kartus, o skaitytojų beveik šešis kartus.

Be to, knyga savo turiniu okupacijos metais taip pat gerokai suliesėjo. Vieton rimtų mokslinio turinio, dešimtimis ar daugiau tūkstančių išleidžiama įvairių propagandinio turinio brošiūrų, kaip Lenino "Prieš revizionizmą", Jaroslavskio "Apie religiją", na, ir daugiau panašių. Be to, Lietuvos nepriklausomybės metais mokykloms skirti vadovėliai neįėjo į knygų statistikos bendrą skaičių. Mokykloms skirti vadovėliai ir brošiūros turėjo savo skiltį.

Taigi, beveik per 20 okupacijos metų knygų leidimas taip sparčiai nekyla, kaip jis kilo (Tęsinys 10-am psl.)

Lošimo sistema

Į Monte Carlo kazino įeina vidutinio amžiaus vyras, atsėda prie ruletės stalo, išsiima užrašų knygutę ir amžinąją plunksną, atidžiai pasižymi visus laimingus numerius, bet nemėgina lošti. Praeina pusvalandis, valanda. Staiga jis stalo didžiausią leistiną sumą į numerį 28.

Visi juo stebisi, stebisi jo pasiryžimu. Dar labiau nustemba, pamatę kad laimi kaip tik 28.

Suprantama, kad visi įsitikinę, jog nepažįstamasis dabar ims lošti įsismaginęs. Bet jis sužeria visus žetonus, iškeičia juos prie kasos langelio į šlamanečius banknotus, įsikiša išsipūtusią piniginę į kišenę ir ramiausiai apleidžia lošimo salę.

Šitoks vaizdas kartojasi per keletą vakarų. Chronometro tikslumu nepažįstamasis įeina į kazino devintą valandą, seka lošimą maždaug valandą, staiga stalo didžiausią sumą į numerį 28, laimi krūvą pinigų ir... dingsta.

Po savaitės Monte Carlo žurnalistų kantrybė baigiasi. Jiems aišku, kad paslaptینگasis svečias lošia pagal kažkokią, jam vienam žinomą, neklaidingą sistemą. Jie būtinai nori išknisti paslaptį. Jie apninka paslaptینگąjį lošiką. Veltui. Jie daro jam fantastiškus pasiūlymus. Jis tyli. Tas slapukas įsiutina juos. Suprantama, kad jis nenori aiškinti, pagal kurią sistemą jis lošia. Bet kad jis iš viso nenori prisipažinti, jog lošia pagal sistemą, įkaitina juos iki pieno tirpimo temperatūros.

Pagaliau po trijų savaičių — slapukas jau bus laimėjęs milijonišką turtą — jiems pavyksta suminkštinti jo kietąją širdį.

— Kadangi aš ryt išvažiuoju, tai tiek to... — lyg atsiprašydamas sako slapukas.

— Tad tamsta loši pagal tam tikrą sistemą? — klausia jau kokį šimtą kartą žurnalistai.

— Žinoma.

— Ar tamsta pats ją sudarei?

— Aš didžiuojuos ją suradęs.

— Ar tamsta paaiškinsi ją mums?

Žurnalistų pieštukai virpa.

— Aš — ūkininkas. Mano ūkyje trys kiaulės turi po devynis paršiukus...

— Bet juk tai neturi nieko bendra su rulete?

— Labai daug bendra! Matote, aš tariu pats sau: tris kart devyni — dvidešimt aštuoni. Štai aš ir nutariau lošti numeriu 28. Ir, kaip žinote, aš laimėjau kiekvieną kartą.

Pieštukai nebevyrpėjo.

— Bet, dovanokite! Čia kažkas ne taip, kaip turėtų būti! Tris kart devyni ne dvidešimt aštuoni, o — dvidešimt septyni!

— Taigi, matote, čia ir glūdi visa mano sistemos paslaptis...

Vertė A. Z.

LIETUVIŲ TAUTINĖS KAPINĖS

Lietuvių Tautinės Kapinės, šiais 1961 metais mininčios savo 50 metų sukaktį, turi gražią ir įdomią istoriją. Mintis steigti savas, laisvas, nuo jokios tarptautinės organizacijos nepriklausančias kapines prieš pusšimtį metų kilo keliuose mūsų tautiečiuose, o šiandien ji jungia šviesiausius protus turinčius tūkstančius lietuvių. Darbas pradėtas dolerinėmis ir centinėmis aukomis išsivystė į pusmilijoninę įstaigą, kasmet darančią apie pusantro šimto tūkstančių dolerių apyvartą.

Balsas apie reikalą steigti lietuviškas tautines kapines pradėtas kelti žymiai anksčiau, bet konkretūs planai buvo pradėti ruošti, kai 1910 m. Lietuvos Sūnų Draugystės susirinkime buvo įneštas ir priimtas pasiūlymas apsvarstyti klausimą apie Lietuvių Tautinių Kapinių įsteigimą. Apie tą patį laiką mintis steigti nepriklausomas tautines kapines kilo ir gausioje 18-tos gatvės kolonijoje veikusioje Palaimintos Lietuvos Draugijoje. Klausimas buvo pakeltas ir Liuosybės Draugijos narių susirinkime.

Adv. Francis P. Bračiulis, pirmasis kapinių pirmininkas.

Beveik tuo pačiu metu lietuviškų tautinių kapinių klausimas buvo keliamas Simano Daukanto Draugijoje, Lietuvos Mylėtojų Draugijoje, SLA 36-oje kuopoje, Teisybės Mylėtojų Draugijoje, Tėvynės Mylėtojų Draugijos Pirmoje kuopoje, Jaunų Amerikos Lietuvių Pašaliniame Klube, Susivienijime Lietuvių Klerkų, Lietuvių Laisvamanių organizacijoje, Lietuvių Darbininkų Sąjungoje, šv. Petro Draugijos Pirmoje kuopoje, Lietuvių Jaunikaičių Dainos Mylėtojų Draugijoje ir kitose organizacijose.

1911 m. vasario 19 d. įvyko lietuviškų draugijų atstovų susirinkimas, kuriame, plačiai aptarus kapinių steigimo klausimą, nutarta steigti kapines, apsidėti mokesčiais, ir pirkti 20 akrų žemės gražioje Chicagos apylinkėje. Ten pat parinktas ir naujai steigiamų kapinių vardas. Tas susirinkimas buvo Lietuvių Tautinių Kapinių steigiamasis susirinkimas. Tame pačiame susirinkime buvo aptarti būdai Lietuvių Tautinėms Kapinėms legalizuoti ir Illinois valstybės gubernatoriui pasiūstas prašymas.

1911 metų kovo 28 dieną Illinois valstybės gubernatorius steigėjams jau davė čarterį ir leido vesti biznį. Čarterį pasirašė 11 draugijų atstovų. Iš jų šiandien, minint 50 metų sukaktį, gyvųjų tarpe yra tik vienas Juozas Skutas, Jaunųjų Lietuvių Amerikoje Pašalpinio Klubo atstovas. Juozas Skutas beveik visą laiką sklypų savininkų išrenkamas į Lietuvių Tautinių Kapinių direktorius.

Pirmajame lietuviškų draugijų atstovų susirinkime pirmininkavo adv. Francis P. Bračiulis, SLA 36-tos kuopos atstovas. Jam teko tvarkyti legalius kapinių inkorporavimo rei-

kalus, jis buvo pirmas kapinių pirmininkas. Jis paruošė kapinių konstitucijos projektą, parašė taisykles kapinių reikalams tvarkyti ir padėjo užstatą kapinių žemei užpirkti. Už pasidarbavimą kapinių naudai jam buvo duotas sklypas naujai suorganizuotose kapinėse.

Gavus čarterį, tų pačių metų balandžio 15 d. buvo susauktas kitas draugijų atstovų susirinkimas, kuriame buvo išrinkti pirmieji kapinių reikalų tvarkytojai, vadinami direktoriais arba "trustisais". Keturi direktoriai buvo išrinkti 3 metams, o kiti keturi — 6 metams. Susirinkimo išrinkti direktoriai iš savo tarpo išsirinko valdybą, kuri buvo tikruoju visų reikalų tvarkytoju. Kiekvieną mėnesį valdyba turėdavo informuoti rinktus direktorius apie ekonominius, teisinius ir kitus kapinių reikalus. Taip iki šios dienos tvarkomi kapinių reikalai, tikta dabar yra padidintas kapinių direktorių skaičius. Vietoje 8 direktorių, dabar renkami 10.

Sutvarkius legalius kapinių organizacijos reikalus, svarbiausias klausimas buvo žemės įsigijimas. Buvo sudaryta komisija tinkamam žemės sklypui surasti ir prašyti paskirti asmenys ieškoti gražios vietos. Pasirinkta vieta tais laikais tolimame Chicagos užmiestyje, Justice kaimelio apylinkėje, netoli Archer Road, ažuolais, pušaitėmis ir topoliais apaugusiuose kalneliuose bei slėniuose. Šiandien, kada miestas žymiai paaugo ir susisiekimas sumodernėjo, vieta atrodo visai netoli nuo Chicagos. Pro kapines dabar praversti keli didieji vieškeliai, automobiliais labai lengva prie kapinių privažiuoti.

Žemei įsigyti ir vietų tvoroms apsitverti reikėjo \$10,000. Buvo padaryti morgičiai ir paruošti "First Mortgage Gold Bonds". Draugijos ir pavieniai asmenys bonus tuoju išpirko. Surinkus reikalingus pinigus, 1912 m. sausio 12 d. buvo nupirkta 21 akras žemės iš Edward Sullivan ir Elizabeth Murphy ir pasirašyti reikalingi nuosavybės dokumentai. Pasklidus žinia apie kapinių žemės įsigijimą, Chicagos lietuvių tarpe buvo džiaugsmo.

Juozas Balčiūnas, dabartinis kapinių prezidentas

Bet vien žemės įsigijimas kapinių dar nepadarė. Žemės reikėjo apvalyti, išlyginti, padalyti sklypais, kad galėtum paversti ją kapinėms. Tai ne toks lengvas darbas. Teko draugijų narius kvieisti talkon tvoroms tvirti, medžius kirsti, keliams ir takams vesti. Didokas lietuvių skaičius laisvu nuo darbo laiku vykdavo į kapines ir kirto medžius, ne tik neimdami, bet ir nesitikėdami už šį darbo jokio atlyginimo. Ypač pagyvėjo talkos nupirktoje žemėje, kai 1912 m. artėjo gegužio 30 diena. Lietuviai šią šventę jau norėjo paminėti savo laisvose ir nepriklausomose kapinėse.

1912 m. gegužio 30 dieną Lietuvių Tautinės Kapinės buvo oficialiai atidarytos. Į kapines suvažiavo ir suėjo šeši tūkstančiai mūsų tautiečių. Draugijos ėjo organizuotai, su vėliavomis ir muzika. Dalyvavo Meilės Lietuvių Amerikoje, Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino, Teisybės Mylėtojų, Simano Daukanto, Palaimintos Lietuvos, Sūnų Lietuvos, Vienybės, Liuosybės ir kitos draugijos, Lietuvos Kriaučių, Jaunųjų Lietuvių Amerikoje Pasi-

linksminimo ir kiti klubai. Net iš Indiana Harbor, Ind., atvyko Lietuvos Pasilinksminimo Draugiškas Klubas. Į atidarymo iškilmes atvyko Chicago mero atstovas Lee Mathias, kuris pasakė trumpą kalbą, pagirdamas lietuvių už iniciatyvą steigti savas kapines. Ypačiai jam patiko mintis, kad kapinių steigėjai buvo pasiryžę leisti laidoti visus lietuvius, nekreipdami dėmesio į jų tikybinius ir politinius įsitikinimus. Kapinių atidarymo kalbas pasakė F. P. Bračiulis ir Kleofas Jurgelionis, grojo K. J. Filipavičiaus vadovaujamas orkestras "Lietuva", giedojo 81-os socialistų kuopos choras.

Nuo 1912 metų kiekvieną metų Kapų Puošimo Dieną — Decoration Day Lietuvių Tautinėse Kapinėse ruošiamos iškilės mirusiems pagerbti. Grojama specialiai iškilėms pritaikyta muzika, sakomos kalbos ir giedamos giesmės. Iškilėse dalyvauja ir Amerikos Legiono nariai. Vienais metais mirusiems kariams pagerbti atvyksta Dariaus Girėno Posto nariai, o kitais metais iškilėse dalyvauja Dan

JUOZAS ADOMAITIS — DĖDĖ ŠERNAS, "Varpo" ir "Lietuvos" redaktorius, aukštesnių mokyklų nelankiusiems lietuviams paruošęs labai daug naudingų knygų, palaidotas Lietuvių Tautinėse Kapinėse. Amerikos lietuviai prie jo kapo pastatė puikų paminklą.

Varnas Posto nariai. Iškilės prasideda direktorių, Amerikos Legiono ir atvykusių žmonių eisena aplinkui kapines, o vėliau prie specialiai paruoštos estrados giedamos giesmės ir sakomos kalbos. Kapų Puošimo Dienomis iškilėse kalbas yra sakę Dr. Jonas Šliupas, Dr. Pijus Grigaitis, adv. Kleofas Jurgelionis, Dan Kuraitis, Dr. T. Dundulis, Dr. A. Zymantas, Dr. Antanas Montvidas, adv. F. P. Bračiulis, Vincas Ambrose, Martynas Gudelis, S. Valančius, Dr. St. Biežis, Dr. S. Naikelis ir kiti. Žymiai didesnės iškilės buvo suruoštos 1936 m., Lietuvių Tautinių Kapinių 25 metų sukakties proga. Tuo metu išleista 52 puslapių knyga, pajvairinta puikiais kapinių paveikslais. Minėtoje knygoje yra daug kapines liečiančios istorinės medžiagos.

Žemės nupirkimas, tvoros aptvėrimas ir medžių prakirtimas toli gražu tos žemės dar nepavertė kapinėmis. Steigėjams ir savų kapinių entuziastams dar teko įdėti labai daug energijos ir prakaito, kol naujai įgyta žemė buvo paruošta laidotuvėms. Reikėjo iškirsti medžius, išrauti krūmus, praveisti kelius, išpilti takus ir išmatuoti sklypus. Visa tai reikalavo didelių sumų, o pinigų nebuvo. Pradininkams teko sunkiausiaji darbo našta. Jie patys medžius kirto, kelius žvyravo, takus lygino, žolę sėjo ir gėles sodino. Vieni davė savo arklis, kiti skolino mašinas, o tretieji davė avižas dirbantiems arkliais šerti. Tal-

kos buvo didelės. Viskas buvo duodama, kad tikslai nereikėtų mokėti pinigų, nes tais laikais pas lietuvius mažai pinigų tebuvo.

Kapinių tvarkytojams tuojau buvo aišku, jog pačiose kapinėse būtinai reikalinga administracijos įstaiga. Ten reikėjo laikyti kapines liečiančius dokumentus, ten turėjo būti kitokios informacijos. Jonas Latoža, susitaręs su tuometine kapinių valdyba, 1913 m. pastatė nedidelį medinį namelį, kuriame įrengtas kapinių ofisas. Namelis statytas tikslai laikiniems patarnavimams, bet jis prastovėjo 25 metus. Jis buvo nugriautas, kai 1937 metais buvo pastatytas dabartinis mūrinis kapinių administracijos namas. Jame yra didelis ofisas, laukiamasis, kambarys direktorių posėdžiams ir nedegamas kambarys kapinių dokumentams laikyti. Jeigu šiame pastate būtų laikomos tikslai tos įstaigos, kurioms namas buvo statytas, tai jis dar ir šiandien joms tiktų. Dėl vietos stokos į šį administracijos namą pastatyta varinė spinta urnoms laikyti (columbarium), čia įrengti mikrofonai garsiakalbiams, čia laikomi visi giesmių rekordai ir čia turi būti kasdien vis gausėjantieji administracijos dokumentai.

Kapinių pareigūnai

Pirmaisiais metais kapinės jokio užveizdos neturėjo. Jis ir nebuvo reikalingas. Pradžioje S. Pabedinskas sutiko sekmadieniais vykti į kapines ir prižiūrėti tvarkos. Atvykusiems savanoriams talkininkams jis nurodydavo, kuriuos kelius prakasti ir takus išlyginti. 1913 m. jau teko samdyti užveizdą. Buvo pasamdytas V. Zaleskis. Jam sutarta mokėti \$40.00 į mėnesį. 1915 m. kapinių užveizda buvo paskirtas Ed. Čepulis. 1923 m. užveizda buvo K. Čuras, o nuo 1929 m. — Viktoras Šulcas. Kada jis prieš trejetą metų išėjo pensijon, tai buvo susitarta su Stanley R. Kaslu. Kaslas yra naujai atvykęs tremtinis. Jis yra baigęs Marijampolės gimnaziją ir Vytauto Didžiojo Universitete studijavo ekonominius mokslus. Jis glaudžiai bendradarbiauja su direktoriais ir stengiasi, pagal galimybes, gražiai aptarnauti kostiumerius.

Lietuvių Tautinių Kapinių pirmininkais yra buvę šie sklypų savininkai: adv. F. P. Bračiulis, Bonaventūras (Ben) Lubinas, Edvardas Čepulis, Alfonsas Masiulis, M. J. Lubinas, Antanas Tamkevičia, o dabartinis prezidentas yra Juozas Balčiūnas. Kapinių sekretoriais yra buvę šie direktoriai: St. Danta, A. Bubinas, J. Skutas, A. Tamkevičia, J. Zalatoris, Antanas Narbutas, o dabartinis sekretorius yra M. Gudelis. Kapinių išdininkais yra buvę šie direktoriai: M. J. Damijonaitis, J. Smitas, P. Žekas, S. Smardakas, J. Skutas, J. Norvaišas, J. Danta, J. Balčiūnas, o dabartinis išdininkas yra Antanas Tamkevičia.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. ŠERNAS
2047 W. 67th Pl. WA1brook 5-8063

**Didžiausias
PASIRINKIMAS
AUKŠTOS
KOKYBĖS BALDŲ**

TELEVIZIJŲ — ŠALDYTUVŲ

Dideli rinktiniai blanketai	\$3.50
Dakron - Nylon kaldros	\$8.95
Spyruokliniai matracai visu dydžių	\$18.00
Rekonstruoti šaldytuvai	\$89.00
Naujas 12 kub. pėdų Frigidaire	\$169.00
5 dalių Dinette setai, nuo....	\$37.00
2 dalių svečių kambario setai	\$89.00
Daug setų nuo \$150.00 iki....	\$400.00
Miegamojo kambario setai nuo	\$88.00
Turime miegamuosius įvairių spalvų ir dydžių iki	\$500.00
Puikūs staliukai po	\$10.00
Hoover elektr. siurbliai	\$29.00
17 colių Portable Televizija	\$89.00
21 colių kabinetinė televizija	\$99.00
RCA Victor spalvota televizija	\$495.00
Karpetai vilnų 9x12	\$39.00

**BUDRIK
FURNITURE**

3241 S. Halsted St.

Chicago 8, Ill.

Calumet 5-7237

Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val., sekmadieniais 11—5.

Budriko radio programa sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. nuc 2 iki 2:30 val. po pietų.

CENTRAL PARCEL SERVICE

dabar turi skyrių

2618 WEST 63rd STREET

(Talman Ave. kampas)

Tel.: WA 5-2466

Atvykite ir pasitarkite su administratorium
BALIU VITKUM

Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio 11:00—7:00; šeštadieniais 9:00—5:00.

PATOGI VIETA AUTOMOBILIAMS.

Pagrindinis ofisas:

220 SOUTH STATE STREET

Tel.: WA 2-9354

Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio 9:00—5:00; šeštadieniais 9:00—3:00.

Vienodai puikus patarnavimas abiejuose ofisuose siunčiant siuntinius į Lietuvą.

SKAITYKITE NAUJIENAS

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiagą siūsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

4 METAI

NR. 20 (135)

JOHN BIRCH SOCIETY IR JOS KĖSLAI

Santaros jaunųjų būrelio paskviesti, du John Birch Society atstovai, Robert Koenig ir Tėvas Morrison, De Paul Universiteto filosofijos fakulteto vedėjas, gegužės 12 d., davė Chicago skyriui bei gausiai susirinkusiems svečiams pranešimą apie šios organizacijos veikimo priemones ir tikslus. Pirmąją pranešimo dalį sudarė filmoje įsukta sąjungos kūrėjo ir dabartinio vado Robert Welch paskaita, o po to sekė atstovų prarastos diskusijos, vykusios su nemažu užsidegimu. Paskaitoje buvo gana ryškiai išdėstyti sąjungos svarbesni bruožai. Pagrindinė mintis yra ta, kad komunizmo plėtimasis pasaulyje vykdomas visokiomis priemonėmis palaipsniui, bet nesulaikomai, demokratinė santvarka nepajėgia susidoroti su komunistinėmis jėgom, todėl yra būtinas reikalas sukurti monolitinę organizaciją, vadovaujamą autoritatinės galios, kuri būtų įkūnyta Welch asmenyje. Pozityvus vadovavimas vykdyti iš jo be dvejojimų ir klausimų svarstymo iš kelių pusių. Welch tokiu būdu ir veda verbavimą, kad sudarytų apie milijoną disciplinuotų ir pasiaukojusių narių, paruoštų kovai. Teigiama, kad tokiu būdu būtų galima didesniu veiksmingumu kovoti prieš komunizmo sąmokslą užvaldyti pasaulį. Welch demokratinę santvarką laiko tik apgaulinga fraze ir amžina klaida. Jis reikalauja ištikimybės jo autoritetui iš narių, o priešingu atveju šie iš organizacijos bus pašalinti.

Iš šių pasisakymų darosi gana aišku, kad turima reikalo su bandymu sukurti totalitarinius pagrindais parentą organizaciją, kurios galutiniai tikslai aiškiai nenusakyti, nors pirmuoju siekiu laikoma komunizmo atėmimas. Tačiau nei kiek nemenkesnis siekimas, atrodo, yra paimiti valdžią į savo rankas. Įkopto valdžią būdas nėra tiksliai nurodytas, tik paaiškinama, kad bus pasikliaujama žmonių perkalbėjimu. Tačiau netrūksta netiesioginių pasisakymų, kurie rodo, jog John Birch organizacija gali lengvai pavirsti į sąmokslą, siekiantį esamos demokratinės valdžios nuvertimo jėga. Iš vienos pusės yra nuolat minima, kad bus naudojama "visos priemonės" pasiekti jų tikslams. Toliau yra nurodoma, kad ekonominės ir socialinės reformos, pravestos demokratinio būdu, yra viena iš priemonių, kuriomis komunizmas bando įsigalėti Ameri-

koje. Iš to išvedama, kad pasipriešinimas prieš komunistus bus vėliau suprstas kaip pasipriešinimas prieš įsteigtą valdžią. Bet Welch savo kalboje bando sudaryti įspūdį, kad jau dabar Jungtinių Valstybių valdžia ir visuomenė yra domiuojama komunistų. Nesunku susigaudyti, kad su panašiomis išvadom, neparemtom įtikinančiais daviniais, siekiama sukelti pašalinimą esamos santvarkos vienokiu ar kitokiu būdu.

Kad šie siekimai pasidarytų lengviau priimtini, Welch bando sukelti apokaliptinio masto aliarmą, sugretindamas bet kokius dabartinius tautinius ar socialinius judėjimus išimtinai su komunizmu. Pz. Alžyro kovotojai už nepriklausomybę nuo Prancūzijos yra laikomi tik komunistų agentais. Visiškai nepaminima, kad panašūs kraštai jau seniai siekė išsivadavimo iš kolonijinės vergijos, ir amerikiečių ar sovietų parama tik įgalino juos atsispirti prieš Vakarų Europos valstybes, kurioms jie priklausė. Vietoj konkrečių pasiūlymų, kaip panaikinti kolonijas be sovietų įsikišimo, Welch dar pagiria atsilikusių kraštų "tvirtą" valdymą diktatūrinėje formoje. Panašiai jis suplaka socializmą ar bet kokius socialinius platesnio masto reiškinius į bendrą komunistinį judėjimą. Jungtinių Valstybių didžiausia silpnė yra skaitomos socialinės ir ekonominės reformos, nes jos esą vykdomos su tikslu įjungti vėliau visą Amerikos ekonomiką į Rusijos ekonominį sąstatą. Čia Welch nedaro jokio skirtumo tarp technologinio ir administracinio pramonės vystymosi iš vienos pusės ir politinės santvarkos iš kitos. Yra gerai žinoma, kad technologinio ir administracinio pobūdžio patobulinimai yra kopijuojami vienu valstybių nuokity, nežiūrint į esamus politinius skirtumus. Bet Welch nori tik įrodyti, kad bet kokios reformos yra dalis pasaulinio komunistų sąmokslų ir veda į pražūtį.

Tačiau tikresnių priemonių atsilaikyti prieš komunizmo spaudimą Welch nepaminėjo, kaip buvo pastebėta kai kurių klausytojų per diskusijas. Jo siūlomas visuotinas sukilimas Rytų Europoje prieš sovietines pajėgas nevisai rišasi su jo tvirtinimu, kad sovietai kartais suruošia prieš save sukilimus satelitiniuose kraštuose, kad tokiu būdu galėtų staiga sunaikinti savo sistemos priešus. Eilė spaudos ir auklėjimo prie-

monių, kurias Koenig siūlo praktikuoti, saugojant Amerikos visuomenę nuo užsikrėtimo komunistinėmis idėjom, kvepia daugiau nacionalistine cenzūra negu kad kritišku pažvelgimu į komunistinės sistemos esmę. Gi tautinis nuosaikumas jau yra sena amerikiečių stiprybė. Jeigu paminėti Tėvo Morrison išvedžiojimus, kad visa valdžia eina ne iš žmonių, bet iš Dievo, tai galima suabejoti, ar ir Welch kartais nesiekia grįžimo į dieviškosios teisės absoliutizmo laikus.

Kaip ten bebūtų, bet ekonominiėje plotmėje Welch su savo pažiūromis galėtų nuvesti tik į didesnę Jungtinių Valstybių nusilpnėjimą viduje ir užsienyje. Jis skundžiasi valdžios daromomis išlaidomis kariniam ir ekonominiam stiprėjimui ir iš to susidaranciais aukštais mokesčiais. Tai yra tradicinis konservatyviųjų ir turtingųjų sluoksnių skundas prieš bet kokias valstybinio masto pastangas pakelti bendruomenės gerovę, išplėsti kiekvieno asmens žmogiškąsias galias, ir visą bendruomenę padaryti atsparesnę prieš nukrypimus į žmogžudiskus kraštutinius. Yra pakankamai pavyzdžių nesenoje praeityje, kurie parodo, kaip konservatyvūs sluoksniai sukliudė socialines ir ekonomines reformas, laikė masę žmonių įvairių prietarų tamsybėse ir ekonominiame skurde, kol pagaliau buvo jų pačių sužvėrintų masių sunaikinti. John Birch organizacija metasi eiti panašiu keliu: jie smerkia socialines ir ekonomines reformas, kurios stiprintų Jungtines Valstybes kaip bendruomenę, pajėgią atsilaikyti prieš Sovietų Rusijos spaudimą moksle, pramonėje, ir tarptautiniuose santykiuose. John Birch organizacija komunistiškai skiepija nepasitikėjimą esama Amerikos demokratinė santvarka, tuo, be abejo, siekdama sukelti pilietinę įtampą ar suirutę, kuria pasinaudodami jie stengtųsi įsibrauti į valdžią. Tačiau tokioje padėtyje Jungtinės Valstybės galėtų tapti lengvai nugalima auka net ir mažesnio politinio vieneto negu Sovietų Rusija. Welch ir pats tą pripažįsta, bet jis aiškina, kad tik komunistai siekia pilietinio sąmyšio metu pagrobtį valdžią.

Stebint diskusijų vadovų argumentacijos taktiką, metėsi į akis jų sugebėjimas nukreipti kiekvieną tiesioginį klausimą į ilgus aiškinimus be tiesioginio atsakymo. Reikia pripažinti, kad jie kritiką priėmė labai vykusiai, nežiūrint, kiek būtų jiems nurodyta netikslumų jų pažiūrose. Bet dažnai atsitinka, kad pasekėjų skaičius priklauso ne tiek nuo logikos įmantrybių, kiek nuo pajėgumo sukelti panikos jausmą visuomenėje, kuri tada būna pasiruošusi priimti bet kokias kraštutines priemones. Tačiau kraštutinės priemonės veda į kraštutinį visapusišką susinakinimą. Tam yra daug pavyzdžių iš Hitlerio ir Stalino val-

dymo laikotarpio. Kokiu žodžiu John Birch Society būtų bepravadinta, fašistine ar panašia, nėra esminis reikalas; jos neigiamybės aiškiai matosi ir taip.
Vytautas Babušis

DARBAI IR ŽYGLIAI

Dr. Vladas Kaupas paskyrė 100 dol. Jono Meko "Gėlių kalbėjimo" poezijos knygos išleidimui. Knyga jau išspausdinta ir laukia įrašimo.

"Nepraėjo jie pro mūsų kultūrinį gyvenimą katės žingsniais, nepastebėti ir neišgirsti savo pirmaisiais dviem numeriais. Atvirksčiai — jie brido ir brenda pačian jo sukūrin, nors ir lėtais, tačiau gana sunkiais žingsniais. Tik tam gyvenimui užmerkęs akis gali jų nepastebėti, ar uždaręs akis — neišgirsti." (Taip rašoma apie trečiąjį "Metmenų" jaunosios kartos kultūros žurnalo numerį 1961 m. "Sėjos" pirmame numery. Pridurtina, kad didžioji mūsų periodinė spauda "Metmenų" ir nepastebėjo, ir neišgirdo).

"Sėjos" recenzentas ypač pabrėžia "Metmenų" poeziją: "Jau pirmuosiuose trečiųjų Metmenų puslapiuose spausdinamas poeto Algimanto Mackaus ciklas "Neornamentuotos kalbos generacija"... įtikins skaitytoją, kad šio numerio buvo verta laukti, kad ir metus. Daug buvo rašyta ir kalbėta (kad ir tuose pačiuose "Metmenyse") apie tragiškąją nelietuvoje, nei čia į žemę šaknų suleisti nesusėjęs generaciją, tačiau niekas taip išbaigtai ir šurpliai nebuvo jos tragiškos būklės supratęs, nebuvo taip stipriai kūrybiškai jos išsakęs. Drįsčiau teigti, kad šiuo kūriniu Algimantas Mackaus ne tik kad pilnai surado save, bet ir įrodė, jog su žemėninkų karta lietuvių poezijos žydėjimas dar nesibaigia."

"Lietuviška kultūra besidominčiam jaunimui, taip pat ir vyresniesiems, tretieji "Metmenys" yra graži dovana", — baigia "Sėjos" recenzentas J. A. Rimkus.

ATITAIŠYMAS

Pereitos svaitės "Mūsų Žingsniuose", kalbant apie ateitinių organizacijai būdingą lietuviybės sampratą, išterpė prasmę iškreipianti klaida. Turėjo būti: "Ir kas toje doktrinoje nesutelpa... — tai jau laikoma labai prastu (išspausdinta: paprastu) dalyku, svetimumu lietuvių ir net demoralizuojančiu."

TIK NE VANDENS!

— Esu keliautojas ir labai ištroškęs, — paprašė į atvirą salioną įėjęs žmogelis. — Gal kaip pakeleivingam ko nors gaivinančio nemokamai...?

— Prašom, kaip ledas šaltas tyras vanduo. Ką, tamsta negerai?

— Turiu geležinius nervus, bijau kad nuo vandens nepradėtų rūdyti!

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MAY 27, 1961

MERGAITĖ IŠ DANGAUS

Vyrų draugystė už moters meilę stipresnė

(Vaizdelis iš Mackenzie upės baseino)

Geriausia šiandien šalis pasaulėje žvėrių medžiotojams ir gaudytojams yra Mackenzie upės baseinas, susidedas iš daugel tūkstančių ketvirtainių mylių šiaurės dykumų šiaurvakariname šiaurės Vakarų Teritorijų gale tarp Jukono krašto vakaruose ir Ledinuoto vandenyne šiaurėje.

Zmonių pastoviai ten gyvena maždaug vienas šimtui ketvirtainių mylių. Jų verslo įrankiai — šautuvai ir spąstai, o susisiekimo priemonės — šunys ir sniego vyžos. Pragyvenimo šaltinį reikia susirasti iš-tisomis savaitėmis iškeldami į neišmatuojamus krūmynus. Bet šiame krašte norintieji sau pragyvenimą pasidaryti turi būti tikri vyrai.

Tomas ir Bilius buvo tikri vyrai ir dar tikresni draugai. Tai yra buvo iki prieš keletą dienų, kol netikėtai smarki vėlybo pavasario audra jiems lyg iš dausų numetė tą mergaitę.

Draugams savo kabinoje susigūžus ir vilkų kailius belūpant, staiga už durų audroje kažkas sutraškėjo ir žliogterėjo.

Išbėgę pro duris, vyrai ir kvapo neteko. Sniego pusnyje priešais jų kabiną riogsojo kažkokie metalo kriauklai, iš kurių lėtai šliaužė laukan volverina ne volverina (šiaurės žvėris), meška ne meška, o tikra moteriškė. Maža to, ji buvo jauna ir labai graži mergaitė! — Tai tėvukas galės bartis! — pratarė mergaitė, atsistodama ant kojų ir nuvoždama nuo galvos kailinės parkos gaubtuvą. Ir taip abiem vyrams nusišypsojo, kad tie du net pastyro.

— Alio, jaunikaičiai! — ji visai garsiai šūkterėjo. — Ko stovite išsižioję? Ar moters nesate matę?

— A-lio, mam! — Tomas pirmasis atgavo žadą. — Moterų esame matę, bet niekad neteko matyti, kad iš dangaus tokiam ore mergaitė nukristų...

Vilius tėviškai susirūpinęs, žengė artyn.

— Gal panele susizeidusi, taip sakant...?

— Terry Morton, mano vardas, — už Vilių baigė sakinį mergaitė, šelmiškai palenkdamas vieną kelį. — Kur čia galėčiau gauti telefoną?

Abudu draugai jau visai garsiai prapliupo juokais.

— Telefoną? Ha-ha-ha. Čia pat už kampo, šimtas ir trisdešimt mylių paukščio skridimui!

Tas nuotykis nutiko prieš keletą dienų. O šiandien?

Šiandien draugų kabinoje vienam žmogui nebėra vietos. Tikriau pasakius, visame pasaulėje vienam nebėra vietos. Jau kelinta diena nei vienas

nei kitas nebeina nei medžioti, nei meškerioti, nei spąstų pažiūrėti. Minta iš blėkinių dėžučių atsargos konservais. Jais ir Terry maitina. O tai dėl to, kad vienas kitu nebepasitiki. Abipusė sargyba tęsiasi jau kelintą naktį ir dieną, ir iš dviejų didžiausių draugų pasaulyje liko tik atsiminimas.

Padėtis darėsi nebepakenčiama, ir abudu buvę draugai tai puikiai žinojo, todėl vieną rytą, be kieno raginimo ir be iš anksto susitarimo, abudu išslinko iš kabinos.

— Vienas iš mudviejų turi... — pusbalsiu sušvokštė Tomas Viliui, kad mergaitė viduje neišgirstų. — Mūsų abiejų šansai yra lygūs. Kurs kurį pirmiau pamatys, tas pirmas šaus! — keliais žodžiais išdėstė duelio sąlygas Vilius.

Dideliais pasispyrimais Vilius, nieko neatsakęs, nučiuožė sniegu tolyn į pamiškes. Ten sustojo, pastovėjo ir pradėjo čiuožti, sukdamas dideliu ratu aukštesnės kalvos linkui, iš kurios geriau buvo galima stebėti apylinkę.

— O gal Tomas jau ten bus pirmas nuskubėjęs? — jis pagalvojo ir, atsitupęs už didesnės sniego pusnės, nusiėmė nuo peties šautuvą ir atsklėdė saugiklį. Žingsnis po žingsnio, panaudodamas kiekvieną galimybę pasislėpti, Vilius artėjo retais krūmokšniais apaugusio kauburio linkui. Staiga kitapus kauburio pasigirdo šurpinantis žmogaus riksmas ir žvėries maurojimas.

— Tomas! — vienoje akimirkoje Viliui buvo aišku, kad jo draugas yra mirtiname pavojuje. Visiškai pamiršęs, kuriu tikslu jis ir Tomas čia atsirado, Vilius šuoliais perlipo kauburį, kurio antrajame šone mažų šiaurės pušaičių krūmelėje pamatė Tomą, besigrumiantį su didžiuliu rudu lokiu. Šautuvai, lokio išmuštas Tomui iš rankų, be jokios naudos gulėjo vos už kelių žingsnių sniege.

Įprastu greitumu Vilius pridėjo savo šautuvą prie akies ir paspaudė gaiduką. Šūvis nuaidėjo dykumos platybėmis. Lokys paleido aplamdytą savo auką ir kriokdamas šuoliais pasileido naujo priešo link. Vilius spėjo antrą kartą paspausti šautuvo gaiduką, bet ar jame buvo atsarginė kulka, patikrinti nebebuvo laiko. Atsarginės kulkos nebuvo. Įsūtęs žvėris dantimis čiupo jo šautuvo vamzdį ir vienu šuoliu atsidūrė prie Viliaus, kurį pasigavo į triuškinantį glėbį.

Galas atrodė taip arti, kad Vilius neturėjo laiko nė surikti. Kaip tik tuo momentu pasigirdo antras šūvis ir rudasais staiga sugležo, atleido savo lepšes ir švokšdamas pradėjo spardyti. Paaiškėjo, kad Tomas, kurį Viliaus šūvis išgelbėjo iš lokio nagų ir nasrų,

SUNKU PATIKĖTI

Teisėjas latrui: — Tai tu anam žmogui laikei prie krūtinės šautuvą pridėjęs?

Latras teisėjui: — Bet, jūsų mylista, aš jo nebauginau, o mandagiausiai, ant kelių atsiklaupęs prašiau duoti šiek tiek būtiniausioms išlaidoms.

PRADEDANTIS SKAUTAS

Mažasis Jonukas įstojo į jaunosius skautus ir pasižadėjo kasdien padaryti mažiausiai po vieną gerą darbą.

— Na, Jonuk, ar šiandien padarei gerą darbą? — klausia tėvas sugrįžusį sūnų.

— Taip, tėvai, su penkiais draugais vieną senutę išvedėme skersai gatvės trafiką, — pasigyrė Jonukas.

— Bet gi senutei skersai gatvę išvesti nereikia šešių, — pa-

puolė prie savo į sniegą numesto šautuvo ir vienu taikliu šūviu lokį nudėjo.

Susitvarkę Tomas ir Vilius, netarę nė vieno žodžio, kartu pasileido namų link, o kai pamatė savo kabiną, abudu staugo sustojo.

— Aš manau, rytoj mudu tą merginą išvešiva į Fort Good Hope, — kimiū balsu ištare Tomas.

Vilius tik linkterėjo galvą, nepasakęs nė žodžio.

stebėjo tėvas.

— Taip, bet ši senukė labai spardėsi ir nenorėjo pasiduoti vedama.

"NAUJIENAS" SKAITO VISU SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALS-TYBININKAI, MOKSLININKAI JIE ŽINO, KAD "NAUJIENOS" PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RASTUS

SOPHIE BARCUS

RADIJO ŠEIMOS VALANDOS

Visos programos iš WOPA, 1490 kil. AM. 102-7 FM.

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto. — Seštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

VAKARUŠKOS: pirmad. 7 v. v. Anglų kalba: nuo antr. iki penkt. 7—7:30 val. vak.

Tel.: HEMLOCK 4-2413

7159 SO. MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 29. ILL.

PERKRAUSTAU (MOVING) BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS Perkraustymas saugus, apdraustas. **ANTANAS VILIMAS** 3415 So. Lithuania Avenue CHICAGO, ILLINOIS Tel.: FRONTIER 6-1882

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

(LICENSED BY INTOURIST)

PASKUBINA JŪSŲ SIUNTINIUS JŪSŲ DRAUGAMS IR GIMINĖMS I BET KURIAJ SSSR DALI.

SIUNTINIAI APRAUSTI • PRISTATYMAS GARANTUOTAS • GAVEJAS NIEKO NEMOKA •

Visuose mūsų skyriuose Jūs rasite didelį pasirinkimą medžiagų moteriškiems ir vyriškiems drabužiams ir tuo sutaupysite, negu pirkdami kitur. Jūs galite gauti ir kitokių reikmenų tinkamų siuntiniams, pigiau negu bet kur kitur.

Dėl nemokamų kainoraščių ir papildomų informacijų rašykite arba aplankykite mūsų jums artimiausį skyrių:

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 21, N. Y.	506 Wilson Ave.	Tel. HY 1-5290
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Ave.	Tel. DI 5-8808
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel. MU 4-4619
VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Bldg.)	
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel. FO 3-8569
NEW HAVEN, Conn.	6 Day Street	Tel. LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel. HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio	2683 W. 14th Street	Tel. TO 1-1068
WORCESTER, Mass.	174 Millbury Street	Tel. SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich.	11333 Jos. Campau	Tel. TO 7-1575
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel. BR 8-6966
CHICAGO 29, ILL.	2439 W. 69th St.	Tel. WA 5-2737
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa.	530 W. Girard Ave.	Tel. WA 2-4035
WATERBURY, Conn.	6 John Street	Tel. PL 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich.	414 Scribner Ave., N.W.	Tel. GL 8-2256
DETROIT, Mich.	7300 Michigan Ave.	Tel. VI 1-5355
PASSAIC, New Jersey	176 Market Street	Tel. GR 2-6387
ROCHESTER, N. Y.	583 Hudson Ave.	Tel. LO 2-5941
ATHOL, Mass.,	61 Mt. Pleasant St.	Tel. CH 9-6245

Vineland, N. J. skyrius atidarytas tik penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

MANO SAVAITGALIS

Vidudienio soduos su Brazdžioniu

Delsės, kol delsės pavasaris šiomet kai pagaliau parėjo, tai septynių mylių batais paržingsniaivo.

Kaip čia seniai užmiesčio miškų saugonėse tik drąsesnėji skunkių kopūstai pro pernykščių lapų antklodes vienur kitur melsvas nosytes tebekaišiojo. Medžiai, krūmai ir visa, kas vasarą žaliuoja, savo žiedus ir lapus dar kietuose pumpurų mazgeluose surišę tebe laikė. Atsarga gėdos nedaro. Nežinia, kurią naktį Kanados šaltis iš pasalų gali užklupti. Išskleisti bet kas gali ir bet kada. Bet kaip išvyniotą pumpurą, bėdai ištikus, atgal besu vynioti, to ir pati motina Gamta nebemoka.

Pavasaris nekantraujančiai augmenijai pagaliau davė žalias šviesas ir beregint visuotinės lenktynės prasidėjo — kas pirmiau išdygs, pirmiau užaugs, išskleis ir užims patogesnę vietą saulėkaitoje. Kas pirmiau žiedus sukraus, pirmiau pražydės, vaisius užmegs, sklės nunokins ir pirmiau į puresnę žemę išbarsys. Kas pirmesnis — tas geresnis, yra didysis gamtos išlaidas.

Žengdamas vidutiniškai po 30 mylių per dieną iš pietų į šiaurę, pavasaris plačiu ruožu aplink žemės kamuolį, paralelė po paralelės, kelia iš žiemos letargo arba iš visiško nuomario bilijonų bilijonus Gamtos vaikų, nuo dangų remiančių ažuolų iki mikroskopinių algių. Pamatyti pavasario velykas, reikia važiuoti iki Karklo šaltinių — Willow Springs, kur dar daug tūkstančių akvų pirmykščio žemės rojaus tebėra žmogaus rankų nesunaikinta.

Gyvybės spindulys...

Pašaukė iš miego tu laukų gėles,

Rytą tu javus pabudinai laukuos,

Tu pakėlei tartum jaunias mergeles

Nokti vynuogynus.

Ant obelies šakos tu giedojai

Tartum paukštis nuostabus,

Tu žydėjai tartum rojaus telija.

Kiekvienas pumpuras, naujos gyvybės pritvinkęs ir saulės spindulių šildomas, savo sąlygoms tinkamo momento sulaukęs, sprogstą. Šimtai jų sprogstą kiekvienoje pašakėje, tūkstančiai vienoje šakoje ir

milijonai vienu viename medyje. Tik Einšteinas būtų apskaičiavęs, koks būtų sproginimas, visų pumpurų visoje žemėje sproginimus sudėjus į vieną sumą ir tą sumą padauginus iš grandinės reakcijos greičio... Didžioji Gyvybės eksplozija kartoja kas pavasarį nuo pasaulio pradžios. Pavasarių sezonai net saulės kalendoriaus mastais matuojant vyksta per daug greitai, o pamatavus amžinybės mastu mūsų pavasariai būtų už atominių bombų sproginimus greitesni!

Alpdamas pumpuras kyla į saulę,

Užganą daro dangus, ir ištryškęs

Zaibas iš budinčio Dievo rūštybės

Perskelia širdį žemės. Laukai, šviesų raštą išvydę,

Skaito jo žodžių palaimintą lietu,

Ir, kaip keleivis prieš užmirštą kapą,

Verkia sapnuodamas tolimą sapną

Ilgesio vynes.

Pilkitės, pilkitės, sodai po saują,

Pilkitės ažuolo šaknys, po gelmę

Pilkitės, marios, po degančią upę

Amžių jaunystės!

Didysis dailininkas Pavasaris per amžius išminklinta ranka derina spalvas, ryškina varnas ir tepa dažus šimtų mylių plotus pasiklojęs, nei Mikas Sileikis ir senasis Varnas stebisi. Savomis akimis matai, kaip motina Gamta naujai metinei Motinų Dienos šventei puošiasi, užsivilkdama vieną už kitą gražesnius rūbus. Pati apsivelka ir visus savo vaikus aprėdo.

Sodų sodai žydi, girių girios slama,

Paukščiai ir žvaigždynai gieda man ir tau...

Išgirdę pavasario prisikėlimo himną, visa kas gyva Floros pasaulyje, pirmiausiai griebiasi atraišioti pumpurėlių vystyklus, kuriuose žiemai buvo suvynioję savo lapų ir žiedų gemalus. Nespėjus pumpurėliams išsprogti, iš jų ritiniais pradeda išsivynioti apmatai, kuriuos saulės spinduliai chlorofilo siūlais beregint ataudžia. Pagal iš aukštybių atsineštus raš-

lus ir formas audžia naujutėlius žvilgančius žalius lapus.

Spinduliams su pumpurų apmatais ir chlorofilo ataudais besidarbuojant, maestro Pavasaris dideliu špakteliu, lyg Paulienius, pradeda tepti - kepti gatavai žydinčius medžius, beregint išlitas pašlaites paversdamas baltai - raudonais sodais.

Zemės soduos ir žieduos paskendęs

Užmirštu jus, dienos iš dangaus,

O jūs bėgal tartum upės vandens

Ir nebesugrįžtate daugiau...

Laisvos nevaržomos prigimties originalinėje stichijoje pri-

(Tęsinys 12-me psl.)

JOSEPH MCPHEE FUNERAL HOME
Joseph & James McPhee, Directors
Air Conditioned Chapels
Ample Parking Area.
1133 SO. WESTERN AVE.
PR 6-0776.

MC NICOLAS PLBG. CO.
Plumbing Contractors.
Specializing in Remodeling.
Hot Water Heaters — Flood Control
Licensed — Bonded — Insured.
All work fully guaranteed
Residential — Commercial — Institutional.
6900 S. KEDVALE. LU 5-9066.

AIR PORT TOY & HOBBY CENTER
Full Line Grum Bacher Art Supplies
Tile Kits & Supplies. — Gifts for any occasion for children of all ages.
Games & Puzzles.
TOYS & HOBBIES
Open daily & sat. 9-6. Mon. & Fri. 9-9.
5636 W. 63rd St. — PO 7-5685

BEACON RESTAURANT
From a meal to a snack for every member of the family. Specializing BAR-B-Q ribs & chicken. Fish dinners on Fri. Special Sunday Dinners. Open daily till 1:30 A. M. Fri. & Sat. all night.
3207 W. 63rd St. — HE 4-5990.

VOGUE CARD AND GIFT SHOP
Atvirukai ir dovanos įvairiom progom.
2410 W. 63rd St.
PR 6-6580.

ED'S SHOE OUTLET
Nationally advertised brands at discount prices for the whole family.
3116 West 63rd St.
PR 8-8474.

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuosti už mažiausias kainas. Kalbam lietuviškai!
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PProspect 8-9210

HOLIDAY CLEANERS
(Under New Management)
• Expert Garment Cleaning
• Draperies, Formals, Rugs.
• Tailoring and Reweaving.
• Bachelors Shirt Service.
• Storing.
2624 W. 51st St. PR 8-9804
Open daily 7:30 to 6:30.
Sat. 7:30 to 6:00.

D & W CARPENTER CONTRACTOR
Carpentry and Remodeling Experts
Residential — Commercial
All work guaranteed—free estimates
Licensed—Bonded—Insured
3453 W. 64th GR 6-5161
If no answer call LU 5-4296

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MAY 27, 1961

PETRIK — WALTERS STUDIO
Serving the community for over 30 years with the finest in quality photography. — Wedding & Communion a specialty. Communion Photos — 1 — 8x10 colored and 3 wallet size for \$14.95.
Call for early appt.
2640 W. 63rd St. — RE 7-1157.

NOW OPEN
THE NEW BEAUTY MAGIC DRIVE-IN CLEANERS

10020 South Kedzie Ave.
GA 2-0084

- Now open to serve you faster and better.
 - New added equipment.
 - Super Safe Fur Storage Vaults.
 - Sta-nu-finishing process.
- (Paminėkit šį skelbimą kai šauksit ar atsilankysit).

MING'S CHOP SUEY
Complete Cantonese Menu, Fried Chicken & Schrimp — Chinese style.
Phone your order 586-2929
We will have it ready when you get here. Open daily Sun. & Holidays 12-9 P.M. Open Mon. 4-9 P.M.
6457 1/2 W. Archer. — 586-2929.

FLUTMAN & SENNESE HARDWARE
Headquarters for property owners.
Plumbing, electrical Hardware.
Garden Supplies.
Tools, Glass, Keys made.
Featuring Elliott & Dutch Boy paint
Open daily till 6 PM. Thurs. till 9 PM.
7126 S. Ashland Ave. HE 4-3130.

PARDUODAMI SWEET POTATO DAIGAI.

Portoricians Nancy Halls, God Rush, All Golds, Red Golds, pluoštas Portoricians. 200 — \$1.50; 500 — \$2.50; 1000 — \$4.00; 5000 — \$18.75; 10,000 — \$35.00. Greitas pristatymas.

Aukštos kokybės daigai.
Veltui aprašymas kaip jas auginti.

Rašykite Dept. A. F.
MARGRAVE PLANT CO.,
Gleason, Tenn.

LIESER SERVICE
Headquarters for spring repairs
Specializing in front end alignment & wheel balancing, tune-ups & brake work.
6456 So. Cicero Ave.
LU 2-1828 — PO 7-9874.

RUSIŠKOS ŽOLĖS
maistui, pašarui ar trąšoms.
15 didelių šaknų \$4.00; 25 — \$6.00; 50 — \$11.00 su persiuntimu.
Siųskite čekį ar money orderį adresu:
Dept. A. F. Glen E. Johnson,
Rt. 2, Morris, Illinois.

JEI JUS KANKINA ARTHRITIS
ar kitokios negerovės dėl mineralinių medžiagų trūkumo, rašykite mums ir mes veltui painformuosime kaip jas pašalinti.

PACIFIC TIDE ENTERPRISES
3889 River Road,
North Salem, Oregon

AR VARGINA NEPATOGIOS DANTŲ PLOKŠTELĖS?

Tai pašalins BRUSH-A-WAY naujas DEODORANT Kosmetikos preparatas.

Ji pataria vartoti visi dantų gydytojai, nes jis padaro dantų plokšteles patogesnes, malonesnes ir gražesnes... arba gražinsime pinigus.

Naujas dvigubas 6 oz. pok. tik \$1.00.
RAŠYKITE DAR ŠIANDIEN

BRUSH-A-WAY LABORATORIES
% Naujienos, box C-498
225 W. Washington, Chicago, 6, Ill.
Enclosed find \$1.00 (check or money order) for 6 oz. TWIN-PAK.
Name
Address
City State

NELAUKITE - RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šilumą apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaima! Ištikus, natūralūs jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

ATSAKYMAS Į LAIŠKĄ p. V. VAIČIUI KNYGOS MENIUO...

(Atkelta iš 3-ojo psl.)

Kai į juoką reaguojama pykčiu, pasiekiančiu net isteriško nervų atsipalaidavimo, jei nieko rimčiau, tai manome individą esant tik griežtam konflikte jį supančiai aplinkai.

Gerai, kad perskaitei mano rašinį, liečiantį "Metmenų" žurnalą. Bet negerai, kad pyksti, karščiuojiesi ir dar, sakyčiau, tokioj nekultūringoj formoj. Polemikos tokiu tonu, kokiu ją Tamsta užvedei savo laiške, netęsime. Tai būtų nusizengimas ne tik lietuviškos spaudos etikai, bet ir bet kokios kitokios.

Juokas, kurį įskaitei mano rašinyje ir supratai beveik tokia pat prasme, kurią ir man sukėlė Alg. Mackaus poezijos paskaitymas. Bet perdavimas mano ten pagauto įspūdžio nebūtinai turi būti vadinama kritika. Ten išreikštas juokas yra dar tik viena gija Alg. Mackaus poezijoje tarpe daugelio kitų ir tamstos laiške įtarty, kaip kad pasireiškimas amoralumo ir panašiai. Jei nepradėti nuo apkaltinimo, tai kritikai atrodo ten būtų apščiai medžiagos. Bet tai yra kritikų reikalas, — jiems tai ir paliksime.

Viena galiu pasakyti, kad šios poezijos autorius turėjo tikėtis ir negalėjo būti nustebintas, susilaukęs skaitytojų reagavimo, o šiuo atveju pačio švelniausio — juoko. Panašios medžiagos spaudoje jau galite rasti ir daugiau. Dėl to nėra pagrindo Tamstai šio reikalo dramatiizuoti, nes pats Alg. Mackus žino, kad jis atsirado mūsų literatūros lauke ne su neornamentuota, pavargusia ar pažeminta generacija. Jis taip pat žino, kad ne su šia generacija, jei norės, ir savo talentą išvystys.

Dėl to reikia manyti, kad Tamstos susinervavimo pati pagrindinė priežastis yra ne čia. Greičiausiai ji yra Tamstos noruose sustabdyti mano ranką, kaip Tamsta sakai, sukančią ir žemyn traukiančią poleminių verpetą, kurio sukimasis atrodo yra Tamstai jau iš anksčiau pažįstamas. Kad to verpeto traukimo kryptis be spėliojimų būtų mums aiškesnė prisiminsiu čia keletą smulkmenų.

Po pirmosios tautinių šokių šventės Chicagoje neiškenčiau neatsiliepęs "Naujiene" į "Santariečių Veiklos" skyriaus "išmintingą" ir visai ne juoko formoj įdėtą pareiškimą, kad šios šventės vyriausias tikslas esąs tik vieta iš Lietuvos suvažiavusių poniūčių ambicijoms, bei praicityje susikrautam prestižui pademonstruoti. Vėliau savo rašinyje "Tautiškumo keliu" plačiau pasfėbėjau dabartinio jaunimo rezignavimą kovoj dėl savo tautinių - kultūrinių vertybių išlaikymo, mėginant jas iškeisti vietoje atrastiems menkaverčiams blizgučiams. Pažymėjau, kad mūsų liaudies šokiai, bei dainos nėra

pasenusi forma reikštis mūsų tautiniam charakteriui, kaip ji nėra sena ir kitoms tautybėms šiame krašte: airiams, škotams, danams ar lenkams (Mūsų Žingsniai No. 69). Kad lietuvių senasis kultas neturėtų būti prisimintas vien pajaukos prasme savųjų, kai net sveitimieji jame išžiūri pasididžiamą sukeliančias savybes. Štai čekoslovakas juristas Dr. J. Reisser rašo: "Jūsų istorijoje galima rasti dokumentų, įrodančių, kad jūs dar toli prieš krikščionybės tikėjimo priėmimą elgėtės daug krikščioniškiau nei tie užkariautojai, kurie brovėsi į jūsų kraštą, skelbdami einą jūsų krikštyti".

Atkreipiau dėmesį, kad su užsidegimu ginti abstraktinį meną, sąskaiton sava tautine forma pasireiškiančio realistinio meno, nėra tautiniai sąmoningų žingsnių. Pavyzdžiui nurodžiau W. Churchill'į, kurio mėgėjiška tapyba tik dėl anglosaksams brangintino tautinio sentimentu jame, pasiekė didžiausio pasisekimo. Priminiau mūsų tautinio atgimimo laikų neskaitytą mūsų inteligentią, iš kurios šių dienų jaunimas nesiima sau pavyzdžio, o apeliuoja į visuomenės sąžinę dėl jų nesupratimo svetimų idėjų skelbime. Dėl to ir šiuo pastaruoju atveju, nežiūrind kokia forma ir kurios generacijos yardu jūs norėsite pristatyti svetimos kultūros "blizgučius", nuo kurios mes ryžtamės saugoti priaugančią kartą, jūsų pastangos visuomet susilauks mūsų neigiamo įvertinimo. Štai televizijoje, per jaunimo šokių pusvalandžio programą, prarėkia muziką puslaukinio balso melodija, išreiškianti šią prasmę: "man reikia pinigų... išplėšiau parduotuve... ir palikau savininką paplūdusį kraujuose..."

Kultūrinis šedevras, ar ne? Taigi, aš manau, šių keletos pavyzdžių pakaks nustatymui krypties vienos iš mano polemikos pusių.

Štai dabar antroji. Niekam ne paslaptis dėl mūsų noro iškovoti savo kraštui nepriklausomybę. Čia visų bendradarbiavimą demokratinų principų apimtyje laikome būtina sąlyga sėkmingesnės kovos vedimui. Tamsta savo laiške, kalbėdamas savo grupės vardu ir ten pabrėždamas jūsiškį "mūsų", kuris, kaip žinome, prasideda dar trumpesniu žodeliu "aš", primenant savo sambūrio nepartiškumą, kai beveik be išimčių ir laikas nuo laiko idealizuoja vieną iš mūsų politinių grupių dar ir šiandien neprisiimančią bendro darbo atsakomybės. Pristatai ją liberalais, kai jie patys tuo nesireklamuoja, įrodinėji demokratiškumą, kai ji šių principų laikosi daugiau iš reikalo, negu iš įsitikinimo. Šią pastarąją išvadą darau iš jų ligšiolinės tarpgrupinės laikysenos. Kyla dabar klausimas, koks reikalas verčia jus slėptis ir kartu po kauke dengti

nepriklausomybės metais.

O štai kaip amžių sąvartoje augo lietuvių kalba knygų pavadinimu skaičius prof. Vaclovo Biržiškos apskaičiavimu:

16 amžiuje pasirodė vos 34 knygos; 17 a. — 58; 18 a. — 304; 1801-1864 m. — 926; 1865-1904 m. — 3,320; 1905-1914 m. — 3,632; 1915-1918 m. — 1,102, ir 1919-1939 — Lietuvos nepriklausomybės metais — 16,721.

Tuo būdu viso iki tų metų išėjo 26,097 knygos. Tai vidurkiu imant, Lietuvos nepriklausomybės laikais per metus naujų knygų išeidavo 836. Jei atmesime Lietuvos nepriklausomybės metais išleistas knygas nuo jų per 5 amžius išleistų knygų, tai kas šimtmečiui, vidurkiu skaitant, teks po 1,875 naujas knygas lietuvių kalba. Tai Lietuvos nepriklausomybės laikais per du metus buvo išleista tiek knygų, kiek prieš tai teko jų vienam šimtmečiui. Per carinės Rusijos šimtmetį trūkusią Lietuvos okupaciją viso lietuvių kalba išėjo 7,938 knygų, kurių didžioji dalis buvo išleista lietuvių gyvenamose kartu su kolonistais vokiečiais Karaliaučiaus - Tilžės žemėse. Tuo būdu Lietuvos nepriklausomybės metais lietuvių kalba išėjo knygų daugiau kaip še-

jūs idealizuojamą grupę, kurios užnugaryje Tamsta nori būti. Negi gėdinatės jos "veržlumo" ar jos darbų. Juk tai ta pati grupė, kuri jau nuo seniai kartoja, kad mūsų visuomenė nėra pribrendusi prie demokratinio tvarkymosi. Tik kaip ši nepribrendimo istorija šiandien pasikeitė jūsų nenaudai mūsų demokratinėms grupėms įrodant galimybę išlaikyti bendradarbiavimo dvasią, jums atrodo, prireikė dar vieno ne visai garbingo žingsnio. Būtent, J. Šmulškio rašiniu "Metmenyse" įsivedate dvigubas reikšmes ir liberalizmo ir demokratijos sąvokoms. Kai mes bendradarbiavimą laikome vienu iš demokratinų principų pasireiškimu, J. Šmulškystys, remdamasis savo naivia filosofija, įrodinėja, kad šio bendradarbiavimo atsisakymas jūsų sekamoje grupėje yra kur kas demokratiškesnis. Taigi, prieinate prie kelio, kurio vengia ne tik jaunimas, bet dažnai ir ne visai nusipolitikavęs senimas. Dėl to manųčiau, kad Tamsta savo skambų išsireiškimą "apie pūlių išsiveržimą iš senos politinės voties" geriau pasilaikytumei tiems, kurių "liberaline" išmintimi besivadovaudamas ir šį pagrąžinimą paleidai. O vis tik reikia pasidžiaugti, kad šiandien turime pakankamai ir demokratiškai galvojančio jaunimo, kuriam ne tik kultūrinio darbo laukas, bet ir politinis yra lygiai garbingas ir reikšmingas klausimas mūsų kovoje dėl krašto išlaisvinimo.

Tai tiek dėl mano polemikos ir jos krypties. Al. V.

šis kartus negu per carinės Rusijos daugiau kaip šimtmetį užtrukusią Lietuvos okupaciją!

Tai tokia sparta augo Lietuvos nepriklausomybės metais knyga, o su ta knyga kartu ir visa lietuvių tautos kultūra bei mokslas ir šviesa.

Nepamirškime, kad dabar naujai Sovietų Rusijos okupuotoje Lietuvoje išleidžiama daug knygų, verstų iš rusų kalbos, ir tokių, kaip Lenino raštai, tų raštų atskiri leidiniai bei Nikitos Chruščiovo pasisakymas apie kukurūzų sėją, o ateizmo, revizionizmo klausimais brošiūrų tiražai prašoka net 10 tūkstančių. Be šių iš rusų kalbos išleistų verstinių knygų, pavergtoje Lietuvoje išleidžiamos knygos ir rusų kalba, bet statistika nutyli jų leidimą ir viešai neskelbia kiek knygų išėjo Lietuvoj rusų kalba. Lietuvos nepriklausomybės metų statistika nurodė, kiek kasmet knygų Lietuvoje išėjo vokiečių, rusų ir kitomis kalbomis.

Štai 1939 m. vokiečių kalba Lietuvoj knygų buvo išleista 14, rusų — 4 ir kitomis kalbomis — 93. Tai Lietuvos nepriklausomybės metais spaudos leidinių statistika nieko neslėpė, viešai visų žiniai skelbė, kiek per metus spaudos leidinių išleidžiama.

O dabar net spaudos statistika daug ką nutyli, viešai nepraneša.

Taip jau yra įprasta, kas vykdo nusikalstamą darbą, tas įvairiais būdais ir įvairiomis priemonėmis mėgina nusikalstamo darbo pėdsakus nuslėpti, juos panaikinti.

Tik Sovietų Sąjungos rusifikacijos, — atsiprašome, kultūros, — ministerė Furceva, ir tai ne pas save, bet užsienyje (Šveicarijoj) turėjo drąsos pasakyti, kad "...žydams ypatingų teisių jau vien dėlto nesą galima suteikti, kad kaip tik dabartyje rusų valdomos tautos persiima rusų kalbą ir kultūrą." (žiūr. Eltos Informacijos Nr. 16/409).

Taip, tai ciniškai - nuobraidiškai atviras prisipažinimas, jog Sovietų Rusijoje rūpestingai varomas rusifikacijos darbas. Be lituanistikos ir iš dalies žemės ūkio mokslinio turinio knygų pavergtoje Lietuvoje jau nepasirodo. Tos "ypatingos sąlygos" jau nebereikalingos, nes okupuotoje Lietuvoje jau lietuviai "persiima rusų kalbą ir kultūrą!" Kad tas vyksmas eina prievartos būdu, rusifikatorė, aukštų maskvinio komunizmo laktų atsakinga rusifikacijos darbo ministerė Furceva žino, bet sąmoningai nutyli. Ir tai jaučia ir žino sniečkai, paleckiai, žiugzdai ir kiti, bet tyli, — žino iš kieno malonės duoną valgo.

J. Vlks.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BIČIULIS

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MAY 27, 1961

LEGENDOS...

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

dus atsidangino vyskupas Jurgis Tiškus. Oficialiai jis vadinosi Tiškevičius, bet žemaičiai tų ponių galūnių savo šnekofoje nevartojo. Kada koks ponas nubausdavo žemaitį už stačiokiškumą, nubausdavo teisindavosi: "Ponavič Tiškevič, aš nekaltavič..."

Žemaičių laikysena, jų užsišpyrimas ir šaltumas naujoms šventenybėms bei naujiems vadams nepatiko nei vyskupui, nei dangui. Niekas nepadėjo nei grumojimais, nei baumės. Švenčių dienomis gardiečiai bevelijo eiti į miškus, o ne į šv. Jono koplyčią. Tokioje tai padėtyje ir įvyko didysis stebuklas.

Vieną naktį, kai vyskupas saldžiai miegojo, jį pabudino balsas: "Kelkis, eik arti!" Po to tylą, kaip buvusi. Veikiai jis vėl užmigo. Tas pats: "Kelkis, eik arti!" jį pabudino sekanti naktį. Dabar jis susimąstė: kas galėtų jį, niekad nearusį Lietuvos didiką, budinti iš miego ir liepti arti? Ketino dalyką iširti ir budintoją nubausiti. Dieną tardė tarnus, bet anie nieko nežinojo.

Trečią naktį balsas dar garsiau ir griežčiau pašaukė: "Kelkis, eik arti!" Vyskupas šoko iš lovos, puolė prie lango ar nepamatys tą šelmį, bet čia pat išgirdo:

— Nusiramink! Esu balsas iš dangaus. Renkis, eik arti. Tokioje ir tokioje vietoje rasi žambį ir baltą arklį. Tu arkvagą ir sek ten, kur arklys eis. Pagal tą vagą tu nutiesi Kryžiaus Kelią, o kur bus išarta kilpa, ten pastatysi koplyčią. Šiai vietai duosi vardą: Kalvarija.

Vyskupas išėjo. Nurodytoje vietoje rado, kaip sakytą; baltą arklį pakinkytą į žambį ir varė įsakytą vagą. Kai pabaigė, arklys mostelėjo uodega ir išnyko. Žambis su pakinktais paliko bedribsą.

Vyskupas išvyko į Jeruzalę, bet stebuklas kartojosi: Kiek per dieną žmonių ir gyvulių kojos vagą užmindavo, naktį ji vėl atsinaujindavo.

Parsivežęs iš Jeruzalės šventos žemės, vyskupas pradėjo liesti kelius, statyti koplyčias ir tuos kelius išbarstė šventąja žeme. Pašventinęs kalnus ir koplyčias su didelėmis iškilmėmis. Po poros metų popiežius Urbonas VIII paskelbė visuotinius atlaidus visiems Kalvarijos kalnų vaikščiotojams.

Vyskupas Jurgis Tiškus Gardams davė Kalvarijos vardą ir parapijos teises. Po tų stebuklingų įvykių Kalvariją dovanojo Domininkonams, pastatė jiems bažnyčią, vienuolyną ir pats išvažiavo į Karaliaučių numirti.

Po Jurgio viešpatavimo Antanas Tiškus, bet jam prie didžiųjų stebuklų nebeteko rankos pridėti. Jis atsižymėjo tuo, kad parvežė iš Karaliaučiaus Jurgio kūną ir pakasė bažnyčioje po didžiuoju altorium.

Tėvas Petras ir Marijos paveikslas

Vienas domininkonas, paskirtas vienuolių perdetiniu, vadinosi Tėvu Petru. Jis buvo gudriausias iš visų vienuolių, bet dangišku paslapčių nedaug težinojo. O vienuolių tėvui paslapčių žinojimas yra be galo svarbus dalykas. Tais laikais visų dangiškujų paslapčių centras buvo Roma, tai jis ir išvyko ten pasimokyti.

Romoje Tėvas Petras užėjo į meno galeriją pasižiūrėti paveikslų. Žiūrėjo, žiūrėjo ir sustojo ties dviem Marijos paveikslais. Abu buvo lygiai gražūs. Vienas Marijos paveikslas buvo apsuptas angeliukų ir cherubimų, o antras — vaizdavo tik Mariją su sūneliu. Jis ėjo ir ėjo: tai prie vieno, tai prie antro. Jau buvo bešisrenkamas Mariją su angeliukais, bet dar sugrįžo prie Marijos su sūneliu. Čia ir įvyko pirmas stebuklas: Marija lyg šyptelėjo, lyg pamerkė akimi ir prašneko tokiu švelniu balseliu, — švelnesniu, negu arfos šventųjų stygų virpėjimas: švelnesniu negu cyrullo čiulbesys; švelnesniu negu visi švelnieji garsai iki tol girdėti. Ir ji pasakė: — Imk mane, aš tau būsiu naudinga.

Tėvas Petras parvežė Marijos paveikslą ir pakabino didžiajam altoriuje.

Veikiai pradėjo skliti žinios apie paveikslą stebuklingumą. Viena nuo Panevėžio kaimiečių pora, buvusi bevaikė per keletą metų, užpirko prie Marijos mišias, pasimeldė, ir nei metams nepraėjus susilaukė sūnaus. Moteris nuo Baisiagalos, palikusi namie sergantį ir be vilties pasveikti vyrą, išėjo į Kalvariją, užpirko prie Marijos mišias, pasimeldė ir, kai grįžo, rado vyrą sveiką besitriūsiantį apie namus. Žemaičiui nuo Kartenos pavogė arklį. Jis pėsčias atėjo į Kalvariją, užpirko prie Marijos mišias ir grįžęs rado arklį apluo-

ke belaigantį. O kiek žaizdotų, žlibų ir kitokių paliogėlių stebuklingu būdu pasveiko!

Kada prisirinko didelis stebuklų skaičius, tai susirinko Kalvarijoje Žemaičių Vyskupijos atstovai, atvažiavo iš Romos apaštališkasis notoriusas, surašė visus stebuklus į protokolų knygą, patvirtino ir paskelbė visam pasauliui paveikslą stebuklingumą. Protokolų knygą buvo laikoma bažnyčios bibliotekoje, kuri per 1896 metų gaisrą sudegė. Tačiau tie stebuklai, kurie užsiliko žmonių legendose, tebėra gyvi.

Kaip žemaičių dvasios bažnyčios statymą trukdė

Dabartinę Kalvarijos bažnyčią statė 41 metus. Mat, reikėjo ne tik bažnyčią statyti, bet ir nuo dvasių gintis.

Kol statė medines bažnyčias (jų buvo pastatyta trys), tai dvasios netrukdė — statė ir pastatė. Bet kai pradėjo mūrinę, tai dvasios užsispyrė neleisti.

Mat, žemaičių protėvių dvasios gerai atsiminė tąsias kančias, iškentėtas nuo kryžiuočių, kurie vardan katalikybės pūdinėjo, degino jų sodybas, plėšė jų turtus, žudė moteris ir vaikus. Ir dabar, kada tasai tikėjimas isiviešpatavo, dvasios vis dar nenorėjo leisti, kad kokie tai atėjūnai darytų jų kraują sulauštytą žemele.

Dvasios ėmėsi trukdyti vos pradėjus bažnyčias pamatus kasti. Kiek darbininkai per dieną iškasdavo, tiek per naktį dvasios užversdavo.

Dominikonai krapijo pa-

matus švestų vadnenių, smilkdė kodylais, bet žemaičių dvasios tai ne velniai: šventenybių nebijojo. Žemaičiams jų žemelė šventesnė negu visos šventenybės.

Dominikonai pastatė vieną iš savųjų panaktinį, bet ir tam sargyba nesisekė. Dvasios at-risdavo rūko ritinius, į tą rūką įberdavo karčiųjų pipirų ir sargas čiaudėdamas turėjo bėgti. Visvien po dešimties metų pamatai buvo iškasti ir išmūryti.

Pats mūras sekėsi geriau, bet kai priėjo prie skliautų, ir vėl prasidėjo trukdymas. Gegrenų Tetutė tą trukdymą nupasa-kojo taip:

"Veizėk, tai viens kampas kreivis, tai kits; tai vienur gunkla, tai kitur. Rodos, visi geri meistrai, visi iš Vokietijos, visi iškalas išėję, visi daug bažnyčių tinkavę, o čia anims nevykst, ir gana. Vieną dieną tinkov, kitą dieną griau ir keik. Pri-keikė visą bažnyčią, net langai brašk. O tinkavimas kaip nevykst, taip nevykst.

"Domininkona akis panarinę veiz ir petius trauk. Anims rūp bažnyčios baigims. Rūp, kaip tus meistrų prakeiktus velnius bepavyks iš bažnyčios išjoti.

"Kai veizi į dirbančius meistrus, tai galesys ir upara kilst. Veizėk: perpykęs tinkovotojas pakabins kelne vapnos ir drėbs į skliautą, o ta vapna plumf ant žemės lyg negyva višta nukris. Kad dar tik vapna nukristų, bet su vapna šimts velnių

(Tęsinys 12 pusl.)

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS

"Naujiuose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos lituanistines knygas:

1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl.	\$2.00
kietais viršeliais	\$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl.	\$2.00
kietais viršeliais	\$3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1365 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai	\$7.50
4. Praeities pabiros, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai	\$6.50

Čia suminėtas knygas pasiūsiame paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūsite tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

CHICAGOS ŠVARIASIAUS IR
MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

COSMOS TRAVEL BUREAU

skelbia

1961 EKSKURSIJAS Į LIETUVĄ

Apžiūrėk miestus —
Aplankyk gimines.

Specialinės grupinės ekskursijos ruošiamos lėktuvais arba laivais.

Vietų skaičius ribotas
Reikia rezervuoti iš anksto

Mes taip pat padedam atkeliauti įūsų giminėms iš USSR

Smulkesnių ir pilnesnių informacijų rašykite arba skambinkite

COSMOS TRAVEL BUREAU, INC.
45 W. 45 St.,

New York 36, N. Y.

Tel.: Circle 5-7711

Donald Petkus

Anthony Petkus

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345

TOwnhall 3-2108

Pilnas laidojimų aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

Mašinoms pastatyti aikštė.

Lietuviams teikiame šios rūšies pafarnavimus 30 metų.

Kapinės Vilniuje. Jauna našlaitėlė, tetulės globojama, rokuoja savo vargus ant motutės kapo.

LEGENDOS...

(Tęsinys iš 11 pusl.)

nudard. Regis pekla ant laiptų ir po laiptų.

“Veins biednas domininkons kartą kluptelėjo po laiptais, kad poterėlius sukaltėti, kad velnius apmažinti — tik šliukst! la, la, la! Visa gelda vapnos apt nabago sulalėjo. Vargšelis pastyro iš išgąščio. Kai jis pats nejudėjo, vapna sustyro ir paskui su plaktukais reikėjo numušti.

“Bet po 41 metų bažnyčia buvo baigta, velniai iššluoti ir suversti į tą lenkę, kur kalnai apsisuk.”

Kaip žemaičių dvasios Motiejų Valančių išmaudė

Motiejus Valančius mokėsi dominikonų gimnazijoje.

Vieną dieną visi mokiniai buvo nuvaryti į šv. Jono kalną kažkokioms apeigoms. Kai apeigos pasibaigė ir mokiniai iš koplyčios išėjo, tai virš kalno sukinėjos ne juods ne balts debesis.

Visiems beveizint, debesis sukosi greičiau ir greičiau. Iš debesio pasidarė tokia didelė kašis, į kurią ir kalnas būtų sutilpęs. Po to ta kašis tyso žemyn ir pavirto į triūbą. O tas triūbas čiupo Valančių ir kėlė aukštyn ir aukštyn. Valančius sukosi lyg šeštarnė. Kai iškilo virš medžių viršūnių, viesulas pasuko bažnyčios link ir tada Valančius atrodė lyg debesyje pakabintas menturis.

Kiti mokiniai suklaupė, bet nespėjo nei persižegnoti, kaip viesulas nunešė Valančių į paupį ir dailiai, lyg kiaušinį, nuleido pačiame upės vidury. Viesulas nudūmė paupiu į lankas, o Valančius, išsimaudęs ir juokaudamas, išbrido.

Valančius suprato, jog tą viesulą sukėlė žemaičių protėvių dvasios, bet būdamas kunigu ir potam vyskupu, nedrįso to pripažinti.

Saltiniai. Visas šias legendas pasakojo Gegrėnų Tetutė, kuri išgyveno 109 metus, o ji girdėjo iš kitos šimtametės senutės

Mano savaitgalis

(Atkelta iš 9-to psl.)

siziūrėjus į akis krinta, kad segregacija nėra tik pietinių valstijų išmonis. Tai geriausia stebėti iš kalno, krūmu žydėjimo metu. Kur labiausiai balti ir rausvi plotai, žiūrėk, ten gudobelės, šunobelės, laukinės obelaitės ir sulaukėjusios naminės tarytum į savo tautos šventę susirinkusios. Kitokių augalų jų tarpe maža ir tie patys lyg pamotės vaikai. Kur jų dauguma, ten nebūdamas obelies giminės verčiau nemėgink į žemę šaknis leisti ir galūne aukštyn skverbtis. Labai netolerantiškos. Aštriai nusmailintomis adatomis ir ilgomis ylomis įmanytų — negyvai užbadytų! Tas pats su gėlėmis. Kad ir taikingos ir meilios ir kiekvienam be rasės ir spalvos skirtumo maloniausiai šypsosi, bet gyventi mėgsta tik savųjų tarpe.

Dandelijonai skynimų laukymės žaliu dangumi su milijonais geltonų žvaigždžių pavertę. Žibutės kirtimus kilimais iškloję. Bet vietose, kur jų nėra, ten jų ir su žiburiu nerastum. Tiesą pasakius, ne parodai gamta puošiasi ir ne piknikautojams gėlės žydi. Dieną kitą paveluosi, šaukštą po pietų nusineši. Visi magiškieji kilimai jau nuimti, visos baltos ir raudonos kepurės numestos lyg pernykščio sniego pavytusiu žiedų lapelių prikreikta ir žaliajame danguje vietoj geltonų žvaigždžių belikę blyškūs pienui pūkeliai, kurie tik belaukia palankaus vėjo, kad juos ko toliausiai nuneštų, kad iki šalnoms užeinant žemėn įsisprausti suspėtų. Taigi, ir gražiausias gamtos menas yra tik pritaikomas menas.

Neskubėkit, bėgančios minutės,

Amžinybės laikrodžio sparnais.

— Venslauskų šeimos auklės ir kun. Prialgausko. Beveik taip pat yra pasakojęs Alsėdžių klebonas Mažeika ir Kazys Vainauskas iš Mažųjų Žvirblaičių k., Alsėdžių vls.

*Jūs man, vėjui rudenio paputus,
Apipylėt širdį pelenais...*

Veltui prašytum nors vienos ekstra pavasario dienos, veltui vienui vieno žiedelio. Viskas čia apskaičiuota, racionalizuota ir skubinama. Laiku išskleisti, laiku nužydėti, vaisius nunokinti ir sėklą pasėti. Reikia žinoti, kada gimti ir susiprasti, kada mirti... Laikas amžinybei brangus, kiekviena minutė.

Ir kai

Bastausi atilsio neradamas,

*Pro dūmus ir pro prabangą
praeidamas,
Nelaukiamas, nelydimas svečių
miestų,—
Jūs, vyšnios ir jus obelys, ir
jus balti žiedų takai,
Kaip žemės dovanotą talismaną,
Kaip tyruos Dievo duotą
šventą maną
Sirdy nešu...*

J. Pr.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BIČIULIS

CLIP AND MAIL TODAY

20

IRIS

\$1.00

PLANT ANYTIME!

Because of their beauty Iris grow more popular year after year and now you can get 20 of these beauties for \$1.00. Iris grow in almost all soils, grow nearly anywhere, require little or no attention. They produce large orchid-like blooms and will help to make your yard a showplace. These 20 Iris come in assorted colors of reds, purples, blues, yellows, whites and pinks. These planting stock Iris are root divisions, fresh, healthy and inspected by the State Dept. of Agriculture. You get 20 Iris for \$1.00. If C.O.D. postal charges and postage extra. Cash orders add 35 c. for postage and handling and we ship postpaid. Be satisfied on arrival or return within 10 days for purchase and postage refund. Order now — Plant now.

NAUGHTON FARMS. Est. 1925

Rt. 1. Box 290

Waxahachie, Texas.

MAYER FLORAL CO. — Greenhouse

Pirkite savo darželiui gėles iš augintojo.

VAZONUOSE ROŽĖS, PETUNIJOS, GARDINIJOS
Didžiausias daigų pasirinkimas.

5818 SO. HERMITAGE AVE.

PR 6-1137

Iėjimas iš 58th St.

Open Sundays

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo žiurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Žvyrinę, tų laikų Lietuvą ir didingą "Trijų Rožių šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiųskite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ.